

Penitenciarul din Miercurea-Ciuc în anii '50

În România anilor '50 implementarea sistemului socialist de esență sovietică era în plină desfășurare, iar arestările și întemnițarea oamenilor ce constituiau un potențial pericol pentru siguranța statului reprezenta o componentă decisivă în derularea acestui proces.

În spectrul regimului concentraționar românesc postbelic un loc special l-au avut deținuții politici și nu se poate realiza un tablou complet al „*ororilor*” din închisorile românești, din anii '50-'60, fără a aduce în atenția opiniei publice și dramele trăite de femeile deținute politic. Sub pretexte nerealiste erau private de libertate toate persoanele care într-un fel sau altul au intrat în contact cu partidele politice tradiționale (membri marcanți, rude apropiate ale acestor activiști politici), legături cu legații străine, implicarea în mișcarea de rezistență națională, exprimarea unor anumite convingeri religioase, lansarea de zvonuri „*dușmănoase*” regimului comunist, vina de a face parte din familii de bancheri, moșieri expropriați și chiaruri care nu împărtășeau crezurile noului regim.

Pentru a da un cadru legal măsurilor adoptate s-a hotărât elaborarea unei noi legislații și care după anul 1948 avea un vădit caracter represiv. Astfel, prin decretul nr. 6/14 ianuarie 1950, în urma Hotărârii consiliului de Miniștri (H.C.M) nr.2/1950, s-a decis înființarea unităților de muncă pentru persoanele care prin activitatea lor puneau în pericol sau încercau să primejduiască regimul democrat popular, defăimau organele puterii de Stat, sabotau construirea socialismului în R.P.R.¹

Înființarea unităților de muncă a fost argumentată prin necesitatea reeducării elementelor dușmănoase ale R.P.R și în vederea pregătirii și încadrării lor în viața socială în condițiile democrației populare și construirii socialismului.² Decretul a fost completat prin ordinul nr. 100 al M.A.I/3 aprilie 1950 la care se mai adăugau alte 7 categorii de infracțiuni considerate foarte periculoase pentru siguranța statului și anume:

1. toți cei care lansau zvonuri alarmiste, dușmănoase; ascultă și difuzează propagan-

da posturilor de radio imperialiste;

2. toți cei care aduc injurii P.M.R, conducătorilor săi, U.R.S.S și celorlate țări de democrație populară;

3. toți cetățenii români care întrețin legături de prietenie cu legațiile imperialiste, cei care frecventează bibliotecile, concertele și în general manifestările propagandistice ale legațiilor imperialiste;

4. toți cei care ațâță la manifestările rasiale și șovine;

5. instigatorii la nesupunere sau neexecutare în contra măsurilor guvernului, cu privire la colectivizări, colectări, comasări, elementele cu un trecut reacționar cunoscut sau foștii exploatare care ocupă încă posturi de răspundere;

6. toți cei care sub masca religioasă fac prozelitism, adică speculează sentimentele religioase pentru a-I determina la atitudini ostile, dușmănoase regimului, minuni, prelegeri cu dedesubturi dușmănoase;

7. cei care prin corespondență internă sau internațională iau atitudine dușmănoasă, transmit știri tendențioase, alarmiste, reacționare, instigă.³

Argumentul pentru respectiva măsură era legată de faptul că „*dușmanul de clasă, fabricanții și moșierii expropriați, bancherii, chiarurii caută prin zvonuri alarmiste, injurii, instigări, sabotaj, să îndemne la nesupunere, să împiedice construirea socialismului.*”⁴

La 22 august 1952, Consiliul de Miniștri al R.P.R a elaborat sub semnătura lui Gh. Gheorghiu Dej, hotărârea nr. 1554 și care pe lângă cele 7 categorii socio-profesionale prevăzute în ordinul 100 al M.A.I / 3 aprilie 1950, s-au mai adăugat alte 10 categorii de persoane posibil a fi internate, și putem menționa:

- cadre active ale fostelor grupări, partide fasciste și burgezo-moșierești;

- vechea agență a fostului Serviciu Special de Informații (S.S.I), a Marelui Stat Major, a Siguranței, Poliției, agenturile de spionaj și contraspijonaj germane și maghiare;

- foștii condamnați pentru trecere frauduloasă a frontierei, începând cu 1945;

- chiarurii care sabotează măsurile luate

de guvern;

- foștii condamnați pentru sabotaj, începând din 1945;

- foștii condamnați pentru speculă care au avut o condamnare de la trei ani în plus;

- rudele elementelor dușmănoase regimului comunist, care au fugit peste graniță înainte de 1944;

- condamnații pentru infracțiuni împotriva securității R.P.R.;

- recidiviștii de drept comun care au mai mult de 3 condamnări și care prezintă un pericol pentru liniștea și asigurarea avutului oamenilor muncii.⁵

La 11 martie 1954, prin H.C.M. nr.337 s-a abrogat H.C.M. nr. 1554/1952 prin care se desființau coloniile de muncă și împrumutarea M.A.I. să fixeze domiciliul obligatoriu pe o perioadă de la 6 luni la 5 ani persoanelor eliberate din închisori sau lagăre de muncă [Dropia, Pelicani, Ezerul, Salcâmi, Movila Gâldăului, Fundata, Dâlga Nouă] care „dovedeau că nu s-au reeducat și prezentau pericol pentru securitatea statului”.⁶

Cu privire la fixarea locului de muncă obligatoriu, la data de 17 februarie 1958, Prezidiul Marii Adunări Naționale a emis decretul nr. 89 care prevedea că „pot fi stabilite în locuri de muncă anume destinate persoanelor care prin faptele sau manifestările lor primejduesc sau încearcă să primejduiască ordinea de stat, dacă acestea nu constituie infracțiuni”.⁷

După prezentarea principalelor acte normative cu caracter represiv, mai trebuie, menționate și anumite regulamente de funcționare a lagărelor și coloniilor adoptate la mijlocul anilor '50 (ex. regimul de primire și supraveghere în lagăre și colonii) prin care se înființau lagăre speciale (Arad, Bicz, Buzău, Cernavodă, Onești, Fundulea etc) pentru cei condamnați pentru infracțiuni contrarevoluționare, de asemenea, comandantul de lagăr putea să emită anumite sancțiuni (izolarea într-un izolator cu regim sever pe termen până la o lună pedeapsa cu carcera pe termen de până la 10 zile) împotriva celor care nu manifestau supunere, o alimentație foarte precară și numeroase abuzuri fizice asupra deținuților politici.⁸

Arestările masive și de cele mai multe ori erau puse pe seama excesului de zel al ofițerilor de securitate; de altfel, Ștefan Pavel, ministru de Interne în perioada 1952-1957, preciza că, numai într-o seară au fost arestate

700 persoane pentru că, în urmă cu 15 ani au fost prostituate.⁹ Același fost ministru, afirma în 1968, următoarele: „am cerut să se formeze o comisie care să treacă la eliberarea celor nevinovați. S-a constatat că au stat în închisoare oameni nevinovați, doar pentru simplul motiv că au spus că pâinea este rece. I-am spus lui Gh. Gheorghiu Dej că, într-o zi, o să dăm socoteală pentru că nu respectăm legile. Așa am eliberat în trei luni peste 25.000 de oameni printre aceștia am găsit un cetățean care, pentru faptul că a spus «comuniștii ăștia...», a stat trei ani de zile închis.”¹⁰

Mărturiile sunt șocante și ele sunt completate de alte informații la fel de dure, astfel, după necesități (vezi Canalul Dunăre – Marea Neagră) puteau fi aduși din diverse părți ale țării cetățeni să muncească și care nu veneau din proprie inițiativă, fiind arestați pentru diverse motive. De remarcat că, în perioada 1950-1954, au fost internate în coloniile de muncă 22.077 persoane (5.154 în 1950, 2.519 în 1951, 11.913 în 1952, 2.491 în 1953-1954).¹¹

Despre cei închiși pe motive politice există o literatură destul de bogată ilustrată prin studiile realizate pe baza informațiilor oferite de Arhivele S.R.I în anii '90, mărturiile foștilor deținuți politici cuprinse în Arhiva de Istorie Orală a Radiodifuziunii Române, a Fundației Academia Civică, numeroasele lucrări memorialistice și lucrările generale sau speciale care au tratat această problemă sensibilă din ultima parte a deceniului patru până în prima jumătate a deceniului al șaselea.

Literatura de specialitate a urmărit cu predilecție soarta deținuților politici, iar, în plan secundar, problema femeilor deținute politic. De precizat că, la baza arestărilor, au stat aceleași principii folosite și pentru bărbați, la care s-au mai adăugat și altele la fel de absurde ca și cele de bază, cum ar fi: ajutorarea dușmanului de clasă, rezistența împotriva trupelor sovietice în marșul acestora către Ungaria, participarea activă la acțiunile organizate de mișcările de rezistență anticomunistă, adăpostirea sau ajutorarea membrilor acestor grupuri de rezistență din munți, cuvinte obscene adresate autorităților, rude ale unor transfugi peste graniță ori ale membrilor formațiunilor politice tradiționale, propagandă împotriva acțiunilor de colectivizare a proprietăților agricole, ș.a.

Traseul pe care-l urmau deținutele politic

era oarecum știut, și anume: arestarea și încarcerarea la Jilava, pe timpul cercetărilor și procesului, urmată de executarea pedepselor în alte penitenciare pentru femei (Văcărești, Mislea, Dumbrăveni, Miercurea-Ciuc, ș.a).

Penitenciarul de la Miercurea-Ciuc

Cu privire la acest penitenciar, se știa că este o închisoare foarte veche, de pe vremea împărătesei Maria Tereza, cu ziduri foarte groase și cu un singur rând de geamuri.¹²

Se cunoaște faptul că, în timpul perioadei interbelice, penitenciarul de la Miercurea-Ciuc avea un regim de închisoare corecțională cu executarea unor pedepse de până la 6 luni; pentru reeducarea deținuților funcționa un atelier de împletituri.

După anul 1950, închisoarea de la Miercurea-Ciuc a funcționat în regim de penitenciar pentru femei, în special pentru cele deținute politic. Care era tratamentul aplicat deținuților?

Răspunsul îl găsim la o fostă deținută a închisorii: „în primul rând, chiar dacă nu ți s-ar fi aplicat vreun tratament, numai când auzi de Miercurea-Ciuc, de închisoarea Miercurea-Ciuc, te îngrozești. Să nu-ți fi dat de mâncare, să nu-ți fi dat nimic, dar numai, nu știu cum să vă spun, numai gândul la acea temniță grea, care erau niște sobe oarbe, știți ce sunt alea, din zid, și focul se făcea de pe sală, se băga câțiva cărbuni, niciodată nu se încălzea această sobă. Era un ger iarna, un ger, noi nici vara nu ne dădeam zeghea de pe noi, vă dați dumneavoastră seama? Că eram îmbrăcate în costumul acela faimos, în dungi...”¹³

O altă fostă deținută a penitenciarului Miercurea-Ciuc, afirma că: „îmi amintesc că patul meu era la mijloc, și îmi cădeau geamurile în pat: erau geamuri de peste 50 cm (poate 75) grosime, în pantă. Și timp de vreo două luni, gheața de la fereastră, nu s-a topit.”¹⁴

În cadrul geografiei detenției din perioada anilor '50, închisoarea Miercurea-Ciuc figurează drept închisoare de exterminare, iar această clasificare reprezintă un argument, în plus, față de regimul dur la care au fost supuse deținuții.

După cum lesne se poate observa a fost clasificată drept închisoare de exterminare, cu un regim dur pentru deținute (condiții grele de detenție, astfel, de la un frig crunt pe

perioada iernii la un regim alimentar foarte precar, pedepse dese și grele, de obicei, izolatorul făcea ravagii precum și lipsa condițiilor de igienă). „Noul domiciliu” însemna o celulă de dimensiuni mai mari, însă, neîncăpătoare pentru cele 120 de persoane. „Acolo era în colț... pus rogojină unde erau șase butoaie: două pentru treaba mare, două pentru treaba mică... două butoaie era pentru apă... spălat pe... spălat vasele, ne spălam pe noi și așa mai departe. Se golea dimineața și seara. Acolo stăteam, acolo mâncam, acolo dormeam – 120 persoane.”¹⁵ După nevoile fiziologice consumate într-o tinetă (un hârdău de lemn ce servea drept toaletă și așezat într-un colț al camerei), deținuții aveau la dispoziție un lighean cu apă și o sticlă cu apă. Femeile încercau să-și asigure un minim de igienă „tinerele își scot cămașa păstrând pantalonii și fusta. Se spală pe mâini și obraz și foarte superficial pe brațe și sâni. Se șterg, își pun cămășile și gata. Bătrânele nu și le scot. Nu-și spală decât mâinile și obrazul. O fac, mi se pare pentru a respecta o lege orală a satului, înrădăcinată în ele de veacuri. Emanație a unei imemorabile cunoașteri a ceea ce este bine și a ceea ce este rău. Obicei pe care le impune să nu atingă pentru a duce la gură decât cu mâini, ochi și gură purificate, prima hrană matinală.”¹⁶

În privința alimentației, Elena Florea Arnăuțoiu, arăta că la Miercurea-Ciuc a fost una dintre cele mai grele închisori din cele văzute până atunci și arăta că mâncarea ce o primeau făcea după 2-3 zile să nu se mai țină pe picioare. „Ne uitam la pereți. Erau albi. Ne venea să ne repezim să mușcăm din ei. Credeam că este brânză.”¹⁷ Despre regimul alimentar ne relatează și Maica Clara: „mâncarea foarte slabă, terci... care v-am spus dimineața care era... la prânz dădea un fel de... ciorbă, seara numai arpacaș fiert în apă, fără nimic altceva... Acuma a venit perioada când am avut dreptul la numai o felie de pâine pe zi și un calup de mămăligă. Cam un kg așa. Și pâine o felie, cică avea 80 grame.”¹⁸

Problemele de sănătate reprezentau o parte componentă a vieții de deținut și, mai ales, la închisoarea din Miercurea-Ciuc. Simina Mezincesu relatează: „am fost foarte bolnavă la Miercurea-Ciuc, fiindcă Miercurea-Ciuc are o apă cu mult fier și, pe baza ulcerului meu care era puternic și „înfloritor”, când am băut apă cu fier am făcut o gastrită teribilă... Slăbisem așa de tare. Încât eram cea

mai slabă de la Miercurea-Ciuc și nu puteam mânca și vărsam zi de zi.”¹⁹ De regulă bolile se tratau și nu prea se tratau, deseori, deținuții nu primeau decât 2-3 medicamente și numai cele bolnave de TBC beneficiu de un regim alimentar mai bun. Deținuții diagnosticați cu TBC aveau permisiune de a sta pe pat, pe când celelalte deținuții erau obligate douăsprezece ore să rămână doar pe o bancă; în cazul apropierei de paturi erau acuzate că ar fi luat loc pe pat și ar fi fost trimise la izolator, timp de 7 zile și hrănite numai cu apă.²⁰ A existat un episod, în care, paturile din infirmerie au fost scoase și bolnavii au dormit pe jos, deoarece, deținuții au fost surprinși dând drumul unor bucăți de pâine pe coșul sobei și care ajungeau la condamnații pe viață (numite și viețășe).²¹

Pentru toate faptele considerate abateri de regimul de detenție se aplicau diferite pedepse, dar, cea mai des folosită era „izolatorul”. Izolatorul reprezenta acea celulă de o singură persoană [(cunoscută popular și sub numele de carceră, insalubră, numai ciment și mobilată cu pat, de cele mai multe ori acest articol de mobilier lipsea, tineta și oferit un regim alimentar foarte sărac (se baza în mare măsură pe apă și prea puțin pe alimente) în care era închisă pentru o perioadă determinată un deținut care prin faptele sale constituia un pericol pentru siguranța penitenciarului și a celorlalți deținuți]. Elena Florea Arnăuțoiu a făcut 112 zile de izolator și afirmă că „gardian foarte rău la Miercurea-Ciuc era un bătrân șchiop, brunet, nu știu cum îl cheamă, regret din suflet, dar era o bestie de om. Eram în cătușe și lanțuri, deschidea ușa din 20 în 20 de minute și ne lua mâinile și le izbea de genunchii lui ca să ne doară mai rău.”²² Ana Neșe, o altă deținută a penitenciarului Miercurea-Ciuc, definea termenul de „Izolare” astfel: „după zile nu-ți dă de mâncare nimica, a treia zi puțină, și din șapte zile mănânci doar două zile. Cele mai grele pedepse erau lanțurile și cătușele- provocau niște dureri groaznice, mâinile se umflau, iar când scoteau cătușele le scoteau și cu puțină piele de pe mâini. Singura salvare era ca atunci când urcam în cătușe sau în lanțuri puse imediat dacă închidea gardianul ușa mă strecuram în spatele pedepsitei și-i trăgeam cătușele în jos.”²³

Lena Constante²⁴, inclusă în grupul Pătrășcanu, aflată în închisoarea din Miercurea-Ciuc a descris foarte bine viața din

penitenciar. În celulă fiecare deținută avea propria poveste cu privire la motivele arestării. Astfel, Crăciuna, o simplă țărăncă, era închisă pentru faptul că soțul acesteia a fost pe front și încadrat ca ordonanță la un colonel, acuzat de crime de război; colonelul a fost exonerat de orice vină și doar ordonanța a plătit [ciudat, faptul că, o simplă ordonanță putea comite crime de război cu sau fără știrea ofițerului în subordinea căruia se afla în mod direct]. Soțul a fugit în munți și Crăciuna a rămas în sat cu cei doi copii și i s-a pus interdicția de a avea un loc de muncă. O mamă trebuia să-și hrănească copiii, și de obicei, nopțile mai reușea să scape de ochiul vigilent al Miliției și să muncească pe la vecini. Într-o noapte, chemată de o vecină i-a dăruit acesteia niște lână și a primit în schimb o pâine și o bucată de brânză învechită într-o foaie de ziar. Emoționant a fost episodul sosirii acasă pe care-l redăm în totalitate: „Drumul era pustiu. S-a furișat în casă. Copiii dormeau. A scormonit după jarul ascuns sub spuză. A făcut focul și a pus oala cu apă la fiert. Băiețușul s-a trezit. La pâlparea flăcărilor a văzut pâinea și pachetul. A sărit din pat, s-a repezit și, rupând ba din brânză, a înfulecat pe nerăsuflăte. Când mama s-a apropiat de masă, i s-a părut că brânza freamătă. Pentru munca unei nopți primise un boț de brânză veche, colcăind de viermi.”²⁵

După 2 ani bărbatul s-a predat și la scurt timp și soția a fost arestată pentru ajutorul acordat fugarului. O altă poveste interesantă a avut în prim-plan pe „logodnicele parașutistului”. Două deținuții au ajuns să se îndrăgostească de aceeași persoană, un tânăr, spion francez de origine română, parașutat în România pentru îndeplinirea unor misiuni. Acești parașutiști erau ajutați de țărani ce le ofereau găzduire (în schimbul unor sume de bani sau din rațiuni politice). A existat un caz interesant într-un sat când o moașă (asistentă medicală) și soția unui farmacist s-au îndrăgostit de același tânăr seducător. Tânărul june a fost arestat și s-a ajuns și la cele două femei care au fost întemnițate. Logodnicele puteau la adăpostul grațiilor, să-și împărtășească amintirile și regretele. Nici un fel de gelozie nu le despărțea. Doar fuseseră la fel de înșelate amândouă.²⁶

Dintre deținuții politici cu „nume” care au fost găzduite de penitenciarul Miercurea-Ciuc, amintim:

- Florica Fărcașu, acuzată de transmiterea de informații secrete anglo-americanilor prin intermediul lui Horațiu Comănicu (fost comandant legionar, fugit din țară în 1947) și de faptul că a oferit adăpost soților Boilă (27)

- Cazul Orest Coslovschi: un grup de 21 persoane au fost acuzate că au furnizat informații Serviciului de spionaj englez, prin Consilierul Legației engleze, Gibson. Alături de principali acuzați, fostul deputat P.N.Ț – Orest Coslovschi, Petre Rășcanu, Gheorghe Ducu, Ernest Verzea au fost condamnate și 8 femei: Elena Rășcanu, soția lui Petre Rășcanu, Germaine Liciu, Emilia Hudiță, soția fruntașului P.N.Ț. Ion Hudiță și fiica acestora Ioana Berindei, Alexandra Dumitrescu, Antoaneta Verzea, Ecaterina Verzea și Virginia Popescu.²⁸ La închisoarea din Miercurea-Ciuc au ajuns Elena Rășcanu, Germaine Liciu și Alexandra Dumitrescu.²⁹

- surorile Arlette Coposu și France Marcovici³⁰ acuzate de legături cu legațiile străine au fost arestate pentru complicitate la crimă de „*înaltă trădare*”³¹

După 14 ani de închisoare, Arlette Coposu a revenit în sânul familiei și s-a angajat ca funcționară la Spitalul de traumatologie, cu toate că, starea de sănătate era precară. La noul loc de muncă starea de sănătate s-a deteriorat continuu, astfel că, la 27 decembrie 1966 a încetat din viață „*după o îndelungată și cruntă suferință suportată eroic*”.³²

O altă categorie de deținuți politic erau ce-le care se făceau vinovate de a avea rude fugite afară. Un exemplu, l-a constituit și cazul Nicola Cristina Arion.³³ Acuzată că „*a defăimat nivelul de trai din R.P.R. dând ca exemplu situația ei materială, întrucât are salariul mic și pentru a-și putea ajuta asigura existența zilnică este nevoită să ceară ajutor rudelor sale din străinătate*” a fost trimisă în judecată pentru „*crima de trădare de patrie*”.³⁴

Prin sentința nr.7/17 ianuarie 1959 a Tribunalului Militar al Regiunii a II-a Militară-Colegiul de fond, a fost condamnată la 7 ani temniță grea și la confiscarea totală a averii personale.³⁵ A început lungul drum al suferințelor prin închisorile Malmaison, Jilava și Miercurea-Ciuc, iar, gardienii și-au exercitat cu foarte mult zel atribuțiile de serviciu (nu de puține ori își depășeau competențele și comiteau numeroase abuzuri). Celebră printre personalul de pază era gardianca Kiss (închisoarea Miercurea-Ciuc), care, în mai 1962, raporta conducerii penitenciarului că

„*deținuta a fost găsită dormind în pat și nu are drept la pat și pentru acest fapt propun să fie pedepsit cu regim sever*”.³⁶ Ca urmare, deținuta a fost pedepsită „*cu 4 zile izolator pentru bătaie, cu 3 zile pentru încercare de legături cu deținuții din alte camere, cu 4 zile izolator pentru adormire în timpul programului, cu 5 zile izolator pentru certuri între deținuți, cu 3 zile izolator pentru adormire în timpul programului*”, în total, 22 zile de izolator.³⁷

Nicola Cristina Arion, la 19 decembrie 1963, a fost grațiată de restul pedepsei conform decretului nr. 767/1963 al Consiliului de Stat. La ieșirea din penitenciarul Miercurea-Ciuc, bolnavă de „*gastrită hiperacidă și hipertonie*”, s-a stabilit în București.³⁸

Un alt caz celebru în anii '50 l-a reprezentat cel al Constanței Magoș, răpită în 1951 la Berlin.³⁹ Plecată la Paris, în anul 1948, Constanța Magoș a intrat în contact cu fostul comandor Mihai Opran (șeful Serviciului de Informații al Militarilor Români din Exil) care avea legături cu Serviciile Secrete americane și a devenit „*agenta*” acestuia. Securitatea a încercat să o racoleze ca agentă (reținerea în Berlinul de Est la 27 august 1951), însă, a eșuat și a hotărât aducerea acesteia la București. Prin sentința nr. 555/18 mai 1955 a Tribunalului Militar București, a fost condamnată la 8 ani muncă silnică pentru tentativa de trădare de patrie; și-a executat pedeapsa în închisorile Jilava, Văcărești, Miercurea-Ciuc și Mislea. Informații despre comportamentul deținutei la penitenciarul Miercurea-Ciuc ne sunt oferite de un raport întocmit de personalul de pază al închisorii și care arăta că: „*deținuta, a dat dovadă de rea purtare fiind o elementă recalcitrantă, dovedind neîndreptare, fiind pedepsită cu regim sever în repetate rânduri*”⁴⁰ [acuzățiile se încadrează în tiparul celor folosite în acele vremuri la aproape toți deținuții politic, astfel, nu le putem lua în considerație ca informații veridice].

Pentru toate faptele reclamate, la expirarea pedepsei, i s-a fixat „*domiciliu obligatoriu*” în localitatea Rubla, regiunea Galați, considerată „*deosebit de periculoasă pentru securitatea statului*”; la 24 iunie 1964, prin Decizia M.A.I. nr. 6540 i s-au ridicat restricțiile domiciliare, stabilindu-se la București, unde și-a găsit soțul recăsătorit.⁴¹

Analizând regimul aspru al închisorilor politice românești, al coloniilor de muncă ori fixarea domiciliilor obligatorii impus de regimul comunist putem observa că din

totalul celor încarcerați un număr important era dat de femei, indiferent de calitatea acestora de mame, soții, surori sau fiice.⁴² În infernurile comuniste, printre care și Miercurea-Ciuc, și-au găsit sfârșitul multe deținute politic din cauza bolilor și a violențelor; altele au rezistat și au văzut din nou lumina Soarelui, neîngrădită de vreo vergea, au lăsat în urmă întunericul celulelor și al izolatoarelor, igrasia, frigul, hârdaiele și personalul de pază extrem de dur, însă, foarte greu

au reușit să treacă peste traumele experiențelor trăite în acele locuri. Un singur lucru nu a reușit regimul politic și acela a fost distrugerea interiorului spiritual și intelectual al deținuților politici (în adâncurile fiecărui pușcăriaș politic a rămas, indiferent de atacurile concentrate a aparatului represiv, puțină credință și inteligență completată de adoptarea obiceiurilor de închisoare, astfel că, s-a reușit supraviețuirea fizică și intelectuală, într-un spațiu mic și rece).

Vasile Valentin

Note

1. RADU CIUCEANU, *Regimul penitenciar din România. 1940-1962*, INST, București, 2001, p. 18
2. ION BĂLAN, *Regimul concentraționar din România. 1945-1954*, Fundația Academia Civică, București, 2000, p. 79
3. Ibidem, p. 80-81
4. Ibidem
5. CRISTIAN TRONCOTĂ, *Istoria securității regimului comunist din România. 1948-1964*, I.N.S.T, București, 2003, p. 138
6. Ibidem, p. 139
7. Ibidem
8. RADU CIUCEANU, op.cit, p. 74
9. CRISTIAN TRONCOTĂ, op.cit, p. 141
10. Ibidem
11. Ibidem, p. 140
12. Arhiva de Istorie Orală a Centrului Internațional de Studii asupra Comunismului din cadrul Memorialului Victimelor Comunismului și al Rezistenței de la Sighet (A.I.O.C.I.S.C), relatare a Siminei Mezincescu
13. A.I.O.C.I.S.C, relatare a deținutei Aristina Săileanu
14. A.I.O.C.I.S.C, relatare a Siminei Mezincescu
15. Centrul de Istorie Orală a Radiodifuziunii Române (C.I.O.R.R), C. 1606, Inv. 3.283, doc. 2.087, p. 5; convorbire cu Maica Clara [Ecatarina Laszlo, măicuță la Institutul Sf. Maria, str. Pitar Moș (1929) și administrator la Nunțiatuara Apostolică București (1938-1950)], închisă la Miercurea-Ciuc în perioada 1957-1963
16. LENA CONSTANTE, *Evadare imposibilă*, Ed. Fundației Culturale Române, București, 1993, p. 26-27
17. A.I.O.C.I.S.C, convorbire cu Elena Florea Arnăuțoiu
18. C.I.O.R.R, C. 1606, Inv. 3.283, doc. 2.087, p.6
19. A.I.O.C.I.S.C, convorbire cu Simina Mezincescu
20. Ibidem, convorbire cu Aristina Săileanu
21. Ibidem
22. A.I.O.C.I.S.C, convorbire cu Elena Florea Arnăuțoiu
23. A.I.O.C.I.S.C, convorbire cu Ana Neșe (n. 1936, com. Santău, Satu Mare) arestată la 15 martie 1957
24. Născută la București, în anul 1909. A studiat pictura la București și a făcut parte din echipele etnografice organizate de Dimitrie Gusti, în care ia contact cu arta populară și leagă o strânsă prietenie cu folcloristul Harry Brauner. A avut expoziții personale la București și Ankara,

până la arestarea sa în 17 ianuarie 1950, intrase în cerul de prieteni ai lui Lucrețiu Pătrășcanu, prin intermediul soției acestuia Elena, cu care era colegă la Teatrul Țândărică. A fost condamnată la 12 ani de închisoare, pe care i-a executat în întregime. După eliberare, în 1963 s-a căsătorit cu Harry Brauner, vechiul său prieten. A fost reabilitată în 1968 și, cu prilejul audierii sale la Comitetul Central, i-a atacat dur pe anchetatorii Securității pentru mijloacele barbare folosite în anchetă (MARIAN OPREA, *Banalitatea răului*, ..., p. 336)

25. LENA CONSTANTE, op.cit, p. 47

26. Ibidem, p. 54

27. Născută la 22 martie 1909; a absolvit cursul școlii de gospodărie, specialitatea Artă decorativă, iar din anul 1940 s-a angajat funcționară la Centrul de Statistică din București. A fost păstrată în serviciu și după instaurarea regimului Dr. Petru Groza, având astfel posibilitatea să cunoască, prin intermediul datelor statistice, dramatismul situației economice a României după război. Fiind considerată o persoană de încredere, a fost implicată în activitatea mișcării de rezistență, cunoscând și adăpostind adeseori personalități politice care se ascundeau de Siguranță. În martie 1948 a fost arestată și inclusă într-unul din loturile organizațiilor subversive anticomuniste. După o anchetă care s-a prelungit 2 ani și 4 luni, Florica Fărcașu a fost condamnată la Tribunalul Militar București la 10 ani temniță grea pentru uneltire contra ordinii sociale, la 5 ani degradare civică și amendă corecțională. Prin aceeași sentință a mai fost condamnată la închisoare pe termene mai mici, pentru alte presupuse delictive economice. Recursul declarat a fost respins ca neîntemeiat, Florica Fărcașu urmând să execute pedeapsa în întregime. În anii următori a fost deținută la penitenciarele Jilava, Mîslea și Miercurea-Ciuc. La 12 iulie 1956 a fost eliberată din penitenciarul Miercurea-Ciuc (*Analele Sighet 6, Anul 1948-Instituționalizarea comunismului*, Fundația Academia Civică, București, 1998, p. 360)

28. *Analele Sighet 7, Anii 1949-1953. Mecanismele terorii*, Fundația Academia Civică, București, 1999, p. 461; în continuarea se va cita Anii 1949-1953...

29. **Elena Rășcanu**, născută la 8 aprilie 1887 în Iași, căsătorită cu Petre Rășcanu, fost procuror general la Curtea de Conturi, aveau împreună un copil, Constantin. La 8 iulie 1950, toată familia i-a fost arestată deoarece a avut cunoștință de leagătura fratelui, Liciu Alexandru, cu

spionii Gibson și Harris. În executarea condamnării de zece ani, pentru „*complicitate la crimă de înaltă trădare*” a fost „*plimbată*” prin penitenciarele Jilava, Mislea, Miercurea-Ciuc, împreună cu cumnata sa, Germaine Liciu, considerată periculoasă regimului comunist, chiar dacă la arestare avea 63 ani. A suferit multe zile de izolator cu regim sever pentru că „*nu a fost gata la încolonare*” sau că „*a făcut schimb de alimente cu Liciu Germaine*” După executarea în întregime a condamnării, Elena Rășcanu a fost eliberată la 4 iulie 1960 din penitenciarul Miercurea-Ciuc (Anii 1949-1953..., p. 461);

Germaine Liciu, născută la 21 septembrie 1888 în Franța, în 1929 s-a căsătorit cu Liciu Alexandru. Arestată la 6 iulie 1950 deoarece cunoștea de legăturile soțului ei cu Legația engleză, a fost condamnată la 10 ani temniță grea și confiscarea averii pentru complicitate la „*crime de înaltă trădare*”. După 8 ani de închisoare, la 6 iunie 1958 a decedat în penitenciarul Miercurea-Ciuc, în urma refuzului autorităților de a-i acorda asistență medicală; cauzele morții: insuficiența circulatorie, cancer de ficat, icter mecanic (Anii 1949-1953..., p. 461, 463);

Alexandra Dumitrescu, născută la 24 octombrie 1911 în Slănic-Prahova, căsătorită cu Anton Dumitrescu, fost colonel cu care avea doi copii. La 6 iulie 1950 a fost arestată deoarece știa că soțul și tatăl său aveau legături cu Legația engleză. De asemenea, știa că soțul său plănuise să-l răpească pe Iuliu Maniu din penitenciarul Aiud, scriindu-i aceasta și fostului rege Mihai. Pentru complicitate la „*crimă de înaltă trădare*”, a fost condamnată la 15 ani muncă silnică și confiscarea averii. În anii următori a fost deținută în penitenciarele Jilava, Mislea, Miercurea-Ciuc. Întrunind condițiile prevăzute de decretul nr. 5/1963, la 18 ianuarie 1963 a fost eliberată din penitenciarul Miercurea-Ciuc. În foaia de caracterizare pentru eliberare, conducerea penitenciarului consemna că „*pe timpul deținerii a avut o comportare nesatisfăcătoare, fiind pedepsită de 11 ori cu peste 70 zile de regim sever*” pentru nerespectarea ordinii interioare (Anii 1949-1953..., p. 462)

30. **Arlette Coposu**, născută la 1 mai 1915 la Constanța; la 26 iulie 1941, l-a întâlnit pe viitorul ei soț cu ocazia vizitei lui Iuliu Maniu la Constanța, pentru ca în octombrie 1942, în plin război, să se căsătorească.

France Marcovici, născută la 2 septembrie 1917 la Odessa, cu ultimul domiciliu în București, str. Vasile Conta nr. 3-5, et. 1, ap. 30. La 5 iunie 1950 a fost arestată și prin sentința nr. 11/29 decembrie 1950 a fost condamnată la 25 ani muncă silnică și confiscarea averii pentru „*crime de înaltă trădare*”. A fost transferată din penitenciarul Jilava, la Mislea, apoi la Miercurea-Ciuc. Spicuiind filele de dosar de penitenciar se arată că a fost pedepsită cu 14 zile izolator pentru faptul că a „*a făcut gălăgie și a fost indisciplinată față de cadrele unității Miercurea-Ciuc*”. La 20 aprilie 1958, în urma unei intervenții chirurgicale, a decedat în Spitalul penitenciar Văcărești (Anii 1949-1953..., p. 465)

31. **Arlette Coposu** după repetate încercări de a-și

ajuta soțul aflat în penitenciar, a fost arestată și prin sentința nr. 201/6 februarie 1950, a fost condamnată la 20 ani muncă silnică și confiscarea totală a averii pentru complicitate la „*crimă de înaltă trădare*”. A peregrinat prin penitenciarele Malmaison, Jilava, Văcărești, Mislea și Miercurea-Ciuc. Arlette Coposu a fost grațiată prin decretul nr. 176/9 aprilie 1964.

32. Anii 1949-1953..., p.465

33. Născută la București, la 3 ianuarie 1897, într-o familie cu 4 copii. A fost asistent medical, iar la data arestării era pensionată. Până în 1948, când a divorțat, a fost căsătorită cu Gheorghe Moriatti, fost director la „Steaua Română”. Acesta a fugit în Franța, unde s-a recăsătorit cu Maria, sora Cristinei. Rămasă în țară, singură și fără bani, a acceptat ajutorul rudelor împrăștiate prin străinătate, iar, în perioada 1954-1958 a primit de la sora sa, Maria Moriatti, suma de 26.500 lei în diferite obiecte de îmbrăcăminte. Singurul frate rămas în țară, Mihai, era deținut, în colonia de muncă de la Canalul Dunăre – Marea Neagră, pentru activitate „*contrarevoluționară*” (*Analele Sighet 8, Anii 1954-1960. Fluxurile și refluxurile stalinismului*, Fundația Academia Civică, București, 2000, p. 351; în continuare se va cita Anii 1954-1960...)

34. Anii 1954-1960..., p. 353

35. Ibidem, p. 352

36. Ibidem

37. Ibidem, p. 353

38. Ibidem

39. **Constanța Magoș**, născută la 11 martie 1909 la Cubin, Iugoslavia. A absolvit liceul „Carmen Silva” din Timișoara (iulie 1928) și a urmat studii superioare la Facultatea de Litere din Paris și s-a reintors în România în toamna anului 1932 cunoscând la perfecție limbile engleză, franceză, germană, sârbă și maghiară. În 1933 s-a căsătorit cu inginerul silvic Dumitru Magoș și au locuit la Arad până în anul 1939 când tatăl ei le-a cumpărat un apartament în București. Soțul său, s-a născut în 1901, în com. Covăsiuț, jud. Arad. Între anii 1920-1924 a urmat cursurile facultății de Silvicultură din București. În 1941 era director la Societatea Comercială „Mundus” din Caransebeș. În această perioadă, în penitenciarul Caransebeș muncea ca deținut, la Atelierul de tâmplărie, al firmei „Mundus” și Teohari Georgescu, condamnat, pentru activitate comunistă. La 16 mai 1948, în urma unei audiențe la Teohari Georgescu, inginerul Magoș a obținut un pașaport pe numele soției sale, pentru ca aceasta să se deplaseze în Franța la tratament. După ce a ajuns în Franța, soția a refuzat să se întoarcă în România și la scurt cei doi soți, de comun acord, au divorțat. (Anii 1954-1960..., p.355)

40. Ibidem, p. 356

41. Ibidem; la Rubla, a fost urmărită permanent de Securitate acuzată de activități dușmănoase și chiar s-a propus prelungirea domiciliului obligatoriu

42. Ibidem, p. 357

Abstract

The penitentiary from Miercurea Ciuc in the 50's

The communist regime strengthened its position by application of a very hard prison treatment. There were many innocent people imprisoned, but there was a special category: the political prisoners. A special place had the women political prisoners.

They suffered enormously. The psychic terror, isolation, the physical violence, starvation and the lack-of-communication with their families showed us the real dimension of the tragedy lived by women political prisoners.